

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 21. september 2020
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Mikkel Holt Christensen
Sagsnr.: 2020-0030-4558
Dok.: 1581516

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1628 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 7. august 2020. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Nick Hækkerup

/

Niklas Velling Johansen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1628 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren oplyse, hvilke beføjelser og begrænsninger bistandsværgen har i forhold til de myndigheder, sygehuse (psykiatrien som helhed) og bosteder, som den dømte er i kontakt med? Og vil ministeren oplyse, om bistandsværgen er uafhængig af disse parter, således at disse skal respektere, at bistandsværgen er beskikket af domstolene?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigspolitiet, der har oplyst følgende:

”1. En bistandsværge, som beskikkes under straffesagens behandling, har i første række til opgave sammen med den beskikkede forsvarer at bistå den sigtede eller tiltalte under sagens behandling, jf. herved straffelovens § 71, stk. 1. Efter dommen er det ifølge straffelovens § 71, stk. 2, bistandsværgens opgave at holde sig underrettet om den dømtes tilstand og at drage omsorg for, at opholdet på sygehuset/sygehusafdelingen, i institutionen eller anstalten og andre foranstaltninger ikke udstrækkes længere end nødvendigt.

Bistandsværgens opgaver er nærmere beskrevet i bistandsværgebekendtgørelsen. Ifølge bistandsværgebekendtgørelsens § 8, stk. 2, skal bistandsværgen rådgive og vejlede den sigtede, tiltalte eller dømte om klageadgang, herunder i henhold til lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, samt om muligheden for at søge en idømt foranstaltning ændret eller ophævet. Bistandsværgen er ikke begrænset til alene at rådgive om klager over tvangsforanstaltninger, men vil også kunne rådgive og vejlede om klagemuligheder i relation til f.eks. behandling, omsorg mv.

Bistandsværgen skal desuden hjælpe den dømte med at udforme eventuelle klageskrivelser og anmodninger om ændring eller ophævelse af foranstaltningen. Dette gælder også i de tilfælde, hvor den dømte ikke er tvangsanbragt, men hvor der er mulighed for tvangsanbringelse i henhold til en dom. Hvis en bistandsværge konstaterer, at den dømte har det dårligt eller bliver udsat for omsorgssvigt, vil bistandsværgen således kunne vejlede og hjælpe den dømte med evt. at udforme klageskrivelser vedr. de konstaterede forhold.

Bistandsværgen er forpligtet til snarest muligt efter beskikkelsen at besøge den person, bistandsværgen er beskikket for. Besøg skal herefter finde sted efter behov, jf. bistandsværgebekendtgørelsens § 9, stk. 1. Dette gælder også i de tilfælde, hvor

den dømte ikke er tvangsanbragt, men hvor der er mulighed for tvangsanbringelse i henhold til en dom.

Bistandsværgens opgave er således bredere end blot at være en klagevejleder, idet en bistandsværge både skal vejlede, rådgive og bistå den dømte samt varetage den centrale forpligtelse til at drage omsorg for, at opholdet og andre foranstaltninger ikke udstrækkes længere end nødvendigt.

Bistandsværgeren skal i den forbindelse alene varetage den sigtedes, tiltaltes eller dømtes interesser i sagen, og bistandsværgeren er derfor uafhængig af det sygehus/den sygehusafdeling, institution, anstalt m.v., som den sigtede, tiltalte eller dømte er i kontakt med.

2. Af bistandsværgebekendtgørelsens § 13, stk. 1, fremgår det, at et sygehus/en sygehusafdeling, en institution eller en anstalt m.v., som modtager en person, der har en bistandsværge beskikket, snarest skal underrette bistandsværgeren, når den pågældende påbegynder et ophold på stedet. Af bekendtgørelsens § 13, stk. 2, fremgår det endvidere, at sygehuset/sygehusafdelingen, institutionen eller en anstalt m.v. skal underrette bistandsværgeren ved afslutningen af den pågældendes ophold på stedet.

Det følger videre af bistandsværgebekendtgørelsens § 14, stk. 1, at personalet på sygehuset/sygehusafdelingen, institutionen eller anstalten m.v. skal give bistandsværgeren enhver oplysning, som er nødvendig for, at denne kan varetage sit hverv på forsvarlig måde. En oplysning, som af lægelige grunde ikke gives til den sigtede, tiltalte eller dømte, må heller ikke gives til bistandsværgeren.

Bistandsværgeren vil i kraft af sin funktion på den baggrund kunne deltage i behandlingsmøder mellem den sigtede, tiltalte eller dømte, og relevant behandlingspersonale.

Bekendtgørelsens § 14, stk. 1, ses tilsvarende at give mulighed for, at bistandsværgeren – med den begrænsning, der følger af § 14, stk. 1, 2. pkt. – kan få adgang til handleplaner for den sigtede, tiltalte eller dømte, hvis den pågældende opholder sig på en institution eller et bosted, og handleplanen omhandler eller indeholder oplysninger om helbred eller foranstaltninger for den sigtede, tiltalte eller dømte.

Af § 14, stk. 2, fremgår det, at bistandsværgeren har ret til at gøre sig bekendt med oplysningerne i tvangsprotokollen vedrørende den sigtede, tiltalte eller dømte, som den pågældende er beskikket for.

Det følger yderligere af § 14, stk. 3, at bistandsværgeren har ret til at gøre sig bekendt med indholdet af den sigtedes, tiltaltes eller

dømtes journal, herunder behandlingsplan, såfremt den pågældende selv ville have adgang hertil, jf. § 37 i sundhedsloven, og såfremt den pågældende meddeler samtykke til, at bistandsværgeren får adgang til journalen.

Derudover følger det af straffelovens § 72, stk. 2, at bistandsværgeren kan anmode om ændring eller ophævelse af en foranstaltning efter §§ 68, 69 eller 70. Anmodningen fremsættes over for anklagemyndigheden, der snarest muligt indbringer spørgsmålet for retten.

Der er således i lovgivningen taget stilling til, hvilke oplysninger om den sigtede, tiltalte eller dømte bistandsværgeren kan få udleveret, og hvilke handlinger bistandsværgeren kan foretage sig på vegne af den sigtede, tiltalte eller dømte, uden samtykke fra den pågældende.

Det bemærkes i den forbindelse, at bistandsværgebekendtgørelsen ikke indeholder hjemmel til, at den pågældende bistandsværge af egen drift og uden forudgående samtykke kan klage på den dømtes vegne over f.eks. manglende behandling eller omsorg.

Det bemærkes endvidere, at bistandsværgeren så vidt muligt skal handle i samråd med den sigtede, tiltalte eller dømte, jf. § 7 i bistandsværgebekendtgørelsen.

En bistandsværge vil – i de tilfælde hvor bistandsværgeren ikke ellers har mulighed herfor – kunne få adgang til oplysninger og klage på vegne af den dømte efter forvaltningslovens regler om repræsentation, jf. § 8 i forvaltningsloven (lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014). Dette forudsætter bl.a., at den pågældende dømte meddeler samtykke til at lade sig repræsentere og selv ville have mulighed for at klage eller få de relevante oplysninger udleveret.

Hvis bistandsværgeren handler på vegne af den sigtede, tiltalte eller dømte efter reglerne om partsrepræsentation, så skal bistandsværgerens begæring eller klage behandles som var det den pågældende sigtede, tiltalte eller dømte selv, som havde fremsat begæringen/klagen.”

Justitsministeriet har desuden til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Social- og Indenrigsministeriet, der har oplyst følgende:

”Af servicelovens § 133, stk. 1, fremgår, at klager over personalets anvendelse af servicelovens regler om magtanvendelse i §§ 124 b-124 d, § 136 a, stk. 1, og §§ 136 c-136 e kan indbringes for kommunalbestyrelsen af den person, som foranstaltningen vedrører.

Klager over kommunalbestyrelsens afgørelser truffet efter § 125, §§ 128-128 c, § 136 a, stk. 3, § 137 b og § 137 c, stk. 2, kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 10 af den person, som afgørelsen vedrører jf. § 133, stk. 2.

En pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage efter § 133, stk. 1 og 2, når den person, som foranstaltningen eller afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage.

Klage fra borgerens repræsentant forudsætter, at repræsentanten ved, at der er anvendt magt over for borgeren. Derfor har personalelederen pligt til jævnlige at orientere borgerens pårørende, fremtidsfuldmægtige, værge eller anden repræsentant om hvilke indgreb, der er foretaget.

Reglerne om bistandsværger hører under Justitsministeriet ressort. Social- og Indenrigsministeriet kan derfor kun redegøre for regler om mulighed for klage over behandling på botilbud efter serviceloven.

Derudover skal socialtilsynet sikre, at borgerne ydes en indsats, der er i overensstemmelse med formålet med offentlige og private tilbud efter lov om social service. Det følger således mere generelt af § 11, stk. 1, i lov om socialtilsyn, at tilsynet skal have et telefonnummer og en e-postadresse, hvortil et tilbuds personale, beboere, pårørende og andre kan henvende sig anonymt om bekymrende forhold i tilbuddet. Socialtilsynet skal oplyse beboere og ansatte om muligheden for at rette henvendelse til socialtilsynet efter bestemmelsen.

Alle kan således henvende sig til socialtilsynet, hvis de oplever bekymrende forhold i et tilbud, og tilsynet skal som offentlig myndighed altid tage henvendelsen alvorligt og vurdere, om den giver anledning til at foretage sig nærmere, uanset på hvilken måde og i hvilken form henvendelsen modtages.”

Der henvises endvidere til den samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 1631 og spørgsmål nr. 1640 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.